

Riktlinjer och rutiner för ortnamnsverksamhet och adressättning

Dokumenttyp	Riktlinjer
Fastställd datum	2022-01-18 § 8
Fastställd av	Samhällsservicenämnden
Gäller för	Ljusdals kommunkoncern
Dokumentansvarig	Förvaltningschef
Förvaltare	Samhällsserviceförvaltningen
Publicering	Intranät
Uppföljning	Internkontroll
Giltighetstid	Tills vidare
Revideras	Löpande vid behov
Översyn	Vart fjärde år
Senast reviderad	Ej
Diarienummer	SSN 00174/2021

Riktlinjer och rutiner för ortnamnsverksamhet och adressättning

I Ljusdals kommun fattas beslut i namnsättningsfrågor gällande kvarter och allmänna platser, det vill säga gator, vägar, parker och torg, av Samhällsservicenämnden enligt dess reglemente. Nämnden namnsätter även vid behov annan offentlig plats.

En namnsättningsgrupp bestående av tjänstepersoner förbereder alla namnändringen och namnsättningsgruppens förslag ligger som beslutsunderlag.

Annan kommunal namnsättning

Vid all annan kommunal namnsättning, t ex namn på skolor, förskolor, äldreboenden, lekplatser mm, kan namnsättningsgruppen alternativt gruppens företrädare ges möjlighet att yttra sig eller delta i diskussion om lämpligt namn. Beslut tas därefter av respektive nämnd.

Namnsättningsgruppen – sammansättning och arbete

Förslag till nya och ändrade gatu-, väg-, och områdesnamn lämnas av en namnsättningsgrupp bestående av GIS-samordnare, Markhandläggare, Plan- och Byggchef samt chef för Gata/Park. Namnsättningsgruppen ska diskutera förslaget utifrån funktionella, språkliga och andra aspekter, och kan vid behov samråda med andra enheter inom kommunen samt inhämta synpunkter och förslag från allmänheten. Vid vissa tillfällen kan olika förslag diskuteras och samrådas med t ex boende vid gata/väg, fastighetsägare eller andra berörda.

Ljusdalsbygdens museum hörs som remissinstans och förslaget tas upp till Samhällsservicenämnden för beslut.

Registrering av beslutade namn

Samhällsserviceförvaltningen, Plan- och byggenheten, ansvarar för de rutiner som behövs för att beslutade namnsättningar ska tas med i olika register, förteckningar, nybyggnadskartor och annat kartmaterial. Kommunens kartdatabas och adressregister ska ajourhållas med beslutade namn. Registreringen av gatu-/vägnamn, gårdsnamn och adressplatsnummer ska ske i Lantmäteriets adressregister via LINA.

Inkomna önskemål och förslag

Önskemål om nya gatu-, väg-, och områdesnamn kan lämnas från allmänheten, boende i samband med planläggning av nya bostads- eller verksamhetsområden, kommunala eller statliga myndigheter m fl. Önskemålen ska skickas till Samhällsserviceförvaltningen för handläggning.

God ortnamnsed

Sedan den 1 juli 2000 finns en hänsynsparagraf införd i kulturmiljölagen (Lag 1988:950, ändrad 2013:548 1 kap § 4 God ortnamnsed) med föreskrifter att tillämpa god ortnamnsed.

Detta innebär att:

- hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl,
- ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat,
- påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn, och
- namn på svenska, samiska, finska och meänkieli så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden.

Namn som godkänts av Lantmäteriet ska enligt kulturmiljölagen i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form.

Principer för namnsättning av kvarter och allmänna platser inom Ljusdals kommun

Allmänna principer

Namnsättning i Ljusdals kommun ska spegla kommuninnevånarna och traktens historia. När platser ska namnges ska följande eftersträvas:

- Äldre befintliga namn ska behållas i största möjliga mån.
- När det är lämpligt ska namnet anknyta till kulturvårds- och hembygdsintressen.
- I första hand ska befintliga namnkategorier användas när äldre namn saknas. I andra hand ska ny namnkategori skapas och i sista hand gör vi en enskild namnsättning.
- Ortsnamn ska vara lätta att uttala, uppfatta och komma ihåg. De ska inte kunna förväxlas med andra namn och helst vara unika i regionen.
- Namn får inte inbjuda till löje eller ge anledning till mindre behagliga associationer.
- Ortsnamn ska följa språkriktighet och svenska skrivregler.
- Kortare återvändsgator får i regel inga egna namn. Adressnummer sätts efter intilliggande "större" gata eller väg.

Kategorinamn

Ett nytt område namnsätts om möjligt utifrån anknytning till något som finns eller har funnits på den aktuella platsen, exempelvis äldre bebyggelse eller verksamhet.

För ett redan bebyggt område används, om möjligt, samma namntema som tidigare vid namnsättning av nya platser inom området.

Personnamn – Memorialnamn

Memorialnamn/personnamn används för att hedra en allmänt eller lokalt historiskt betydelsefull person som haft en stark anknytning till och/eller påverkan på en plats. Vid namngivning med personnamn ska följande tas hänsyn till:

- Memorialnamngivning används restriktivt. Gator och vägar, allmänna platser, byggnader och anläggningar mm namnsätts i princip inte efter levande personer. Det är dessutom lämpligt att låta tiden hinna ge perspektiv på personen och hens gärning.
- Personen bör vid tiden för namnsättningen helst vara så pass känd att allmänheten inte omgående behöver en kommentar till namnvalet. Det kan dock finnas fall då det är motiverat att på detta sätt hedra en person som inte är så känd, men som har betytt mycket för eller haft anknytning till bygden.
- Personen ifråga skall vara en så förtjänt medborgare att hen är värd en plats uppkallad efter sig. Namnet skall ge positiva associationer och väcka intresse hos allmänheten.
- Ett memorialnamn bör ha en klar och tydlig relation till den namngivna platsen.
- Namn bör inte kunna förväxlas med andra namn. Likartade namn får i princip inte finnas i kommunen. Namnen bör vara språkligt lätthanterliga och inte för långa.
- Över tid bör man eftersträva att namnen hedrar en mångfald av människor (av olika kön, etnicitet, socioekonomisk bakgrund mm) som speglar befolkningen.

Ändring och upphävande av befintliga ortnamn

God ortnamnsred innebär enligt kulturmiljölagen att allmänt erkända ortnamn inte ska ändras utan starka skäl.

En anledning till att se över befintliga ortnamn, t ex väg- och kvartersnamn, kan vara vid förändringar av vägnätet i samband med nya eller ändrade detaljplaner, eller vid utbyggnader och andra förändringar i samhället. Ett annat skäl kan vara utifrån säkerhets- eller trygghetsaspekter, om det finns risk för förväxling för polis, räddningstjänst m fl.

Vid ändring av befintligt ortnamn, t ex namn på vägar, parker o d, ska det tidigare namnet upphävas genom beslut i Samhällsservicenämnden. Kommunen ska samråda med berörda vid en eventuell ändring.

Adresser och lägenhetsnumrering

Ajourhållningen av adressinformationen sker i samverkan mellan Lantmäteriet och kommunerna. Samhällsservicenämnden är ansvarig för adressättning i kommunen och för att ajourföring av adresserna sker i det nationella adressregistret. Lantmäteriet ansvarar för innehållet i fastighetsregistret och att den information som av kommunen tillförs fastighetsregistrets adressdel lagras och görs tillgänglig enligt de villkor som gäller för användning av registrets uppgifter.

Adresser

Belägenhetsadress sätts på en plats för att det finns något som behöver pekats ut på platsen, t.ex. entrén/ingången till ett hus.

För att en adress ska vara en belägenhetsadress enligt standarden, krävs också att den beslutats av den som är ansvarig för detta, d.v.s. kommunen.

Kommunen, och genom delegering Samhällsservicenämnden, är också ansvarig för att ajourföringen av adresserna sker till Fastighetsregistrets Adressdel. Adresserna ska vara utformade enligt svensk standard.

Lägenhetsregister

Lägenhetsregistret är ett nationellt register över Sveriges alla bostadslägenheter och innehåller grundläggande information om alla bostäder. Enligt lagen om lägenhetsregister (2006:378) 10 § ska kommunen fastställa en belägenhetsadress till varje entré. 11 § säger att kommunen ska fastställa ett lägenhetsnummer för varje lägenhet om det finns mer än en bostadslägenhet med samma belägenhetsadress.

Fastighetsägarna lämnar uppgifter till kommunen om sådana förändringar i lägenhetsbeståndet som föranleder ändringar eller kompletteringar i registret. Fastighetsägarna ska också lämna förslag till kommunen om nya lägenhetsnummer samt informera de boende om de beslutade numren och anslå dem i byggnaden.

Kommunerna ajourhåller registret och gör ändringar och kompletteringar, exempelvis när nya lägenheter kommer till, befintliga ändras eller försvinner.

Kommunerna beslutar även om vilka nya lägenhetsnummer som ska gälla.

Lagar och rekommendationer

Följande lagar, rekommendationer och handledningar har använts i sammanställandet av dessa riktlinjer och kan användas som stöd i tillämpningen av riktlinjerna.

Lag om lägenhetsregister (2006:378) samt förordning om lägenhetsregister (se SFS 2007:108)

Kulturmiljölagens hänsynsparagraf, 1 kap. 4 § God ortnamnsed (1988:950, ändrad 2013:548)

Ortnamnsrådet och Lantmäteriets skriftserie "Ortnamn och namnvård", skrift nr 6 "God ortnamnsed – Ortnamnsrådets handledning i ortnamnsvård"

Lantmäteriets Handbok "Belägenhetsadress – Beskrivning och grundläggande regelverk för belägenhetsadresser" Version 3.2